

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce
Posudek - Závěrečná práce - CŽV

Student: Jindřiška MRÁZOVÁ

Obor: ČJ - PG

Název práce v českém jazyce:

Durychova Andělka a Vančurova Markéta Lazarová - komparativní analýza

Název práce v anglickém jazyce:

Durych's Andělka and Vančura's Markéta Lazarová - Comparative Analysis

Vedoucí práce: prof. PhDr. Dagmar Mocná, CSc.

Oponent práce: prof. PhDr. Tomáš Kubíček, Ph.D.

Ve své bakalářské práci se Jindřiška Mrázová rozhodla porovnat klíčové ženské postavy dvou významných historických románů z meziválečného období. Jakákoli komparace má samozřejmě smysl jen tehdy, je-li podložena společnými rysy porovnávaných jevů. Domnívám se, že v tomto případě je komparace oprávněna nejen příslušností obou románů ke stejnému (projekčnímu) typu historické prózy a časovou blízkostí vzniku (to by jako argument pro oprávněnost komparace nestačilo), nýbrž především blízkostí témat, jež obě postavy nesou a jež jsou spojeny s otázkami po ženském údělu: obě jsou nejdříve pannami, posléze partnerkami, oddaně provázejícími milované muže až k hořkému konci a posléze matkami ztělesňujícími naději pro další pokolení.

V teoretické části práce autorka poctivě prostudovala relevantní odbornou literaturu k teorii postavy a zjištěné poznatky přehledně shrnula. Oceňuji jasnou výkladovou strukturu teoretické části i formulační preciznost svědčící o tom, že sekundární literaturu nejen přečetla, ale i pochopila.

Problémem praktické části je skutečnost, že začíná bez jakéhokoli vstupního komentáře přímo analýzou postavy Andělky. Citelně tu chybí explicitní vyjádření stran zvoleného metodického postupu, neboť teorie postavy představené v úvodní kapitole jich nabízejí řadu. Přitom autorka jeden konkrétní metodický postup zvolila, avšak nepojmenovává ho. Jde v podstatě o volbu zorného úhlu recipienta, o popis toho, jak se v jeho vědomí postupně – od incipitu k explicitu - utváří konstrukt postavy. Je to legitimní postup, skrývá ovšem jedno nebezpečí: totiž že se analýza postavy promění v převyprávění děje. Místy k tomu skutečně dochází, nicméně jinde autorka přináší řadu zajímavých dílčích postřehů; oceněníhodná je zejména analýza symbolických významů spojených s oběma postavami (v Andělčině případě jde o novozákonní aluze, jež diplomantka citlivě a poučeně rozpoznává). Lze samozřejmě

diskutovat o tom, zda si vždy všimá pro analýzu postavy nejrelevantnějších skutečností a zda některé podstatné textové impulsy neopomíjí. Nicméně o prostou rekapitulaci děje po mém soudu nejde.

Závěrečnou část práce tvoří komparace obou postav. Zde se po mém soudu naplno projevují autorčiny - nikde explicitně nevyslovené - hodnotové a čtenářské preference, spočívající v osobním upřednostnění Markéty Lazarové coby postavy otevřené životu se všemi jeho vášněmi, nad éterickou Andělkou, jež jako by ani nebyla z tohoto světa. Tento postoj považuji za legitimní, neboť sebereprezentační analýza by – zejména v případě budoucích učitelů – neměla být sterilní chirurgickou operací. Na druhou stranu autorka jako by ve formulaci svých závěrů - „Andělku nelze humanizovat, je to bytost tvořená slovy, Markéta je bytost z masa a kostí“ - , pozapomněla, že každá postava, i ta nejreálněji působící, je narativním konstruktem. Rovněž dostatečně nezohlednila skutečnost, že v obou případech jde o postavy modernistických románů, kde kritérium pravděpodobnosti/uvěřitelnosti lze jen těžko uplatnit. V modernistických románech se práce s postavou radikálně proměňuje, postavy jsou hypotetizovány a stávají se především nosičem autorova poselství, zejména když jde – jako v těchto případech – o historické romány projekčního typu.

Autorčino závěrečné úsilí o vtěsnání víceméně intuitivně podniknuté analýzy do ostrých kategorií, jež nám nabízí literární teorie, se jeví poněkud kontraproduktivním, neboť se tu střetávají dva zásadní přístupy k literárnímu dílu. Otázkou rovněž zůstává, zda lze různé typologie postavy směřovat dohromady. Z hlediska toho, oč diplomantce v této práci šlo především, se mi jeví jako nejúčelnější využití Phelanovy typologie, naopak Forsterova ditochie postav plochých a plastických je pro modernistické texty spíše nevhodná.

Na bakalářské práci Jindřišky Mrázové si nejvíce cením jejího osobitého, ve své podstatě čtenářského postoje k oběma románům, nesvázaného autoritativními výklady a neseného úsilím o vytvoření vlastního názoru na kanonická díla. Uznání si zaslouží i její důkladná poučenost odbornou literaturou. Za hlavní nedostatek považuji absenci explicitní formulace metodické volby pro praktickou část.

Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne

.....

Podpis